

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՊԱՆՈՐԳԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պարսկաստանի համար տարեշրջանը 5 Փր. կամ 2 բըլ.ս. Թղթգրմ.
Ամբիշ ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած
է, ամբողջ 10րդ շրջանի (94 օգոստ.—95 մայիս) բաժնորդագիրն
է 20 Փր. կանխիկ, կարելի է նաեւ բաժնորդագրուիլ քանի ամսի
համար ալ որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2½ Փր. հաշուելով և
1895 մայիս ամսէն անդին չանցնելու պայմանով.
Նամակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով. M. POR-
TOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

Ժ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 52

1895 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 30

1895 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 48 (Հ.Տ.)

ՉՈՐԵՔԱՐՈՒ

Կը հրատարակուի Կ. Պ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ
մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները:
Պարտաւոր է վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները:
Ծանուցանեալ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով:
Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւ կարծէ. 1 գլխագիրը 2
սանդիւ:

Les annonces en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲՈՎԱՆՆԵՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հին եւ նոր տարիքն. — Ամեն. Իզմիր-
յեան Պատրիարքի գործունէութիւնը. —
Հայկական միբիկներ ի Լոնտոն. —
Սըր Հարթուրի ճառը. — 24 Հայի մանի-
րատապարտութիւն. — Եւրոպական բող-
քակիցներ Սասունէրբայուն արգելութիւնը.
— Քննիչ յանձնաժողովը. — Ատենագրու-
թիւն յունուար 8/20ին վառճախի մեջկազ-
մուած հայկական միբիկին. — Յայտա-
բարութիւն «Հայկական խաչակրաց».
— Հայեր ի Թիւրքիա. — Տեղական. —
Ֆրանսա. — Պարսկաստան. — Ծանու-
ցումներ:

Հին եւ նոր ՏԱՐԻՆ

Իրաց դժբաղդ բերմունքն հար-
կադրեալ եմ նախ համառօտակի հա-
յեացք մը նետել նախորդ տարինե-
րուն վրայ եւս, այն է Պեպինի վեհա-
ժողովոյ 1878 թուականէն յայսօր
որ 17 հարգ տարւոյն մէջ կը թեա-
կոխեմք այսքան նոր տարիներ դեռ-
ցին ու անհետացան (որպէս սովորա-
կան է ըսել) և մենք միշտ սին յոյսերով
օրօրուցանք և հարստահարուեցանք.
ոչ մի տարին մեր Հայ ազգին ուրա-
խութիւն բերաւ, այլ ընդհակառակն
տարի տարուան վրայ շարունակ ըն-
կանք, հետզհետէ փնտնելու ու կո-
րուանելու մեծցաւ մինչեւ որ այսօ-
րուան ահաւոր կերպարանքն առաւ:
Սոյն 16 տարւոյ ժամանակամիջոցին
մէջ մեր ազգի ունեցած սարսափելի
կորուստներն և քաջածանրութիւններն
մի առ մի նկարագրելու և ի հաշիւ
առնելու համար ահազին հատորներ
պէտք են. մենք սոսա Արմենիաի
ընթերցողաց աչքին առջեւ կը դնեմք
միայն միտքերն իսկ եկած գլխաւոր
փնտնելու ցանկ մը, թող իրենք հա-
շուեն եղած փնտնուց անհունութիւնը:

Թրքաց, Բըրգաց և Չէրքէզներու
ձեռամբ Հայաստանի մեր Հայ գիւղա-
ցի ժողովրդեան քանի հազար ցարե-
նի, խոտի, յարդի և այլնի գէղեր այ-
րուցան թէ՛ գիւղերն և թէ՛ օր ցո-
րեկով. քանի հարիւր հազար ոչխար,
կով, եղ, ձի և այլ անասունները յա-
վառակուցան անդամաւի կերպով.
քանի հարիւր կոյս աղէկներ առեւան-
դուցան յորոց ոմանք մահմեդական
կրօնքն ընդունեցին սրոյ բռնութեան
ներքեւ. քանի հարիւր նահապետա-
կան տուններ քանդուցան. քանի հա-
զար գիւղացի Հայ ընտանիքներ ար-
տասաւից աչօք թողին իւրեանց

տուն ու տեղ, վար ու ցանք, արտ ու
այգին Հայրենեաց մէջ, առին միայն ի-
րենց կանառ ու կուղ ճժեր և կիներ,
մերկ ու բոլորի, խեղճ ու կրակ գաղ-
թեցին Ռուսաստան և ուրիշ երկիր-
ներ, ուր մուրացկանութեամբ ու
թշուառութեամբ անմխիթար կապ-
ընայեմ անոնք որքերբեմն իւրեանց
հայրենի կուտրի տակ հարկւարաւոր
մուրացիներ և թշուառներ կը մխի-
թարէին առատալից սեղաններով.
քանի հազար անմեղ բանտարկեալ-
ներ ունեցանք ու տակաւին ունինք,
որոց ի բանտ ելումէն քանի միլիոն
Փրանք կորցնելն ու կըրորքն տակա-
ւին կաշառակեր թուրք պաշտօնեայք.
քանի հազար հալածեալ փախտա-
կաններ և դատապարտեալներ ու
նիւք. քանի հազար քաղաքացի հա-
մատ տուններ յետին չքաւորութեան
հասան. քանի հարիւր վաճառական-
ներ, ի տիտու հարկէ ստիպեալ գոր-
ծերն զարբեցուցին և ձեռքերն ին
ծոցերն զբաւ, ճիւղ ծուռ, ելան օ-
տար աշխարհներ թափառել իրենց
ընտանեաց օրապահէի մը հայթայթե-
լու նպատակաւ. քանի հազար մար-
դապաշտութիւններ գործուցան և
թուրք կառավարութիւնն անպատիւ
թողուց յայտնի ոճրագործներն. քա-
նի միլիոն հարստութիւնք կորուսե-
ցին Հայ ճամբորդներէն և վաճառա-
կաններէն. քանի հարիւր եկեղեցի-
ներ ու վանքեր գրեթէ ամայնաւոր
ցաւալի միճակին հասան, որոց ոմանք
քարուքանդ եղան. ո՛րչափ անգամ ե-
կեղեցիներ ու վանքեր սրբապղծեցին
ի նախառնա Գրիստոնէութեան.
քանի միլիոն Փրանքի վանքապատ-
կան հոգային կալուածներ յափշտա-
կուցան, նոյ պէս Հայ գիւղացւոց
սեպհական հոգիներն:

Եթէ Եւրոպիոյ մէջ արգարու-
թեան առնան մը կազմուի, տակա-
ւին ո՛րչափներ ունիմք թուելու և ցոյց
տալու անուրանալի ապացոյցներով
զորս այժմ գտնց կառնեմք և համա-
ռօտալի կուգամ մինչեւ 1894 տարին
որ երկէ տահեցաւ իւր շրջան 10.
15,000 Հայոց արիւնովը բողբոճ, ի
նկատ առնելով նաեւ բանտերու և
աքսորանաց մէջ մեռնողները, կախա-
ղանով հոգիներն աւանդողներն և
գաղանի խեղճամահ եղողները: Ու-
րեմն 1894 տարին Հայ ազգը հա-
ցուց իւր դժբաղդութեան խիստ ահ-

ռելի մէկ կէտին, թող տալով մեղ ի
կսկծալի յիշատակ մի միայն հառա-
չանք, սուգ, լաց, գոռում, գոչում և
վերջապէս մեր համարին եղբարց
սուրբ արեան հոսանքն, ոյր կարմրու-
թիւնն տակաւին իւր ահաւոր թար-
մութեամբ վրէժխնդրութեան կը-
կոչէ զՀայ Ազգն ողջոյն ընդդէմ
թրքաց արիւնոտաւ կառավարու-
թեան որոյ անտանելի լուծն 500 տա-
րիէ ի վեր անտրտունը համբերու-
թեամբ կըրցելք, այնպէս որ աշխարհ
վարէն և Աստուած վերէն զարմացա-
ւայց այսուհետեւ, Հայեր, մենք ա-
մենքս՝ ալ սիրտ առնենք և սիրտ
տանք իրարու, որպէս զի յանցելուն
մեր համբերատարութեան վրայ զար-
մացողներն ասկէ ետք թող զարմա-
նան և մեր անզուպ վրէժխնդրու-
թեան վրայ իրաւունք տան մեզ:

Հուսկ ուրեմն Հայաստանի սոսկա-
լի կոտորածի այդ 1894 տարին թո՛ղ
երթայ յաւիտեականութեան ծոցն
անդաճ. ո՛չ ոք ի Հայոց կրնայ ող-
ջերթ բարեմաղթել իւր համար. սա-
կայն իւր թուականն թո՛ղ կարմիր
տառերով նախ քանդակէ ամեն հայ
սիրտերու խորը և ապա կորսուի իր
նամակ ու նմուշով:

Ողջունենք ազգովին նոր տարին,
որ յոյսերով կսկսի. սակայն ջանա՛նք
դարձեալ ազգովին, որ չկարենայ մեզ
խաբել իւր նախաժպիտ ծիծաղներով,
որոնց ներքեւ գուցէ մեզ անձնօթ
կրկին դառնութիւնք կան պահուած,
եթէ արթուն չգտնուինք յամենայն
դէպս:

Աստ պատշաճ կը համարիմ յիշել
զՔրքիմէտէս, Սիրակուսայի մեծա-
հոգակ չափագէտն որ կըսէր թէ «ես
մինակ կարող եմ երկրագունտը շար-
ժել եթէ տրուի ինձ յենարան մը և
անոր վրայ հաստատուած լծակ մը»:
Սոյն տեսական գեղեցիկ խօսքի մեզ
վերաբերութեամբ գործնականի փո-
խելով, մենք ճշմարտիւ կարող ենք
Հայրենիքը շարժել բազմաճարակ
յեղափոխութեամբ քանզի յենարանն
արգէն մեզ տուաւ Պեպինի վեհաժո-
ղովն 1878ին և անոր վրայ հաստա-
տուած լծակն ալ մեր ուժերու և ձայ-
նիւր միաւորութիւնն է. բուն զօ-
րութեամբ միասին շարժուինք ի թօ-
թափումն թրքական լծոյն որոյ տակ
Հայոյ մը համար ապահով չնշառու-
թիւն մը բացարձակապէս անկարելի

է այսուհետեւ, երբ ոտոյգ է թէ այս-
չափ ոճիրներ և արիւն հեղութիւնք
Հայաստանի մէջ կը գործուին բարձ-
րագոյն հրամանաւ և թոյլատրու-
թեամբ...:

ՌՕՄԱՆՑԻ ՆՈՐԱՅՐ

ԱՄԵՆ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԻ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցող-
ներին, Ամեն. Իզմիրեան պատ-
րիարքը իր ուխտի հետեւեալ օրը, ե-
րեքշաբթի, պիտի ներկայանար Սուլ-
թանի պալատը. բայց երեքշաբթին
ուրբաթի և յետոյ չաբաթի ձգուե-
ցաւ որովհետեւ պալատին մէջ հետա-
քըքրուած էին իմանալ նախապէս
թէ ի՞նչ պիտի խօսի արգեօք նորոն-
տիւր Պատրիարքը: Վերջապէս այդ
ունկնդրութիւն շնորհուեցաւ որո-
շուած չաբաթ օրը:

Սյր մասին անգլիական լրագիր-
ներին հաղորդուած է հետեւեալը:

«Նորընտիր Պատրիարք Ամեն. Իզ-
միրեան Սրբազան կը շարունակէ իր
համարձակ վարմունքը կայսերական
կառավարութեան հետ: Վերջերը
Սուլթանին ներկայացած էր իր յար-
գանք մատուցանելու իր ընտրութեան
և վաւերացման առթիւ: Փոխանակ
այն պաշտօնական ձեւաբանութիւննե-
րի որոնցմով սովորականին համեմատ
գոհունակութեան և երախտագիտու-
թեան զգացումներ կը յայտնուին հայ
ազգին կողմէն Սուլթանի բարեխնամ
կառավարութեանը, Հայերի Պատ-
րիարքը հետեւեալ ճառն ազգեց Սուլ-
թանին:

«Օգոստափառ Տէր,

«Աստուծոյ շնորհով և Ազգի ընտ-
րութեամբ Պատրիարք եղայ Հայե-
րին: Չեմ վեհափառութիւն հաստա-
տեց ընտրութիւն: Շնորհակալու-
թիւնս կը մատուցանեմ Ձեզ վեհա-
փառութեան թէ՛ ընտրութեան փո-
ւերացման և թէ՛ այս ունկնդրութեան
շնորհմանը համար:

«Օգոստափառ Տէր, իմ ազատ
խղճիս համաձայն պիտի կատարեմ իմ
վրայ ծանրացող պարտականութիւն-
ներս դէպի Եկեղեցիս և դէպի Ազգս.
կաղաչեմ Աստուծոյ որ Ձեզ անտառն
պահէ Ձեր նախահայրերի փառա-
պանծ աթոռին վրայ:»

Սուլթանը չախորժելով այս անա-
կնկալ ճառի նորութիւններէն որ սովո-
րական շողորթութիւն ուղեւորներէն
տարբեր ոճով բան մ'էր, կընդմիջէ ը-
սելով. «Արդէն քեզի համար բաւա-
կան լսեր եմ. գնա աշխատէ մի հա-
ւատարիմ՝ ծառայ լինելու. ըսէ՛ քու
հայերիդ, թող հանդարտ կենան :»

Այս բանով Սուլթանը կը վերջա-
ցունէ ունկնդրութիւնը եւ կը մեկնի
գահէն : Մեկնելէն յետոյ քարտու-
ղար Միւնիք փաշան կարգացուած
ուզերձը տեսնելու գերէ եւ ինք ալ կար-
դալով միեւնոյն անհաճոյ տպաւո-
րութիւնն ունենալ ցոյց տուեր է : »

Սովորութիւն է որ նորընտիր
պատրիարքը առաջին անգամ Սուլ-
թանին ներկայանալուն պատուանշան
կը տրուի. այդ պատուանշան զապուե-
ցաւ մեր Ամեն. իզմիրեան պատրիար-
քին որովհետեւ սաայոց շողորթութու-
թեան եւ գոհունակութեան ուզերձ
չկարգաց ինչպէս պահանջուած էր
իրմէն :

— Նորընտիր Պատրիարքի ա-
րիւթեան մի ուրիշ ապացոյցն եղած
է հետեւեալը :

Ինչպէս յայտնի է, երբ վեհ.
թորման Հայրիկ հասաւ իր կաթո-
ղիկական աթոռ, էջմիածին, այն տե-
ղէն մի պերճաշունչ կոնգակ զրկեց ու-
րով իր օրհնութիւն կը զրկէր հայ
ժողովրդին : Այլգեան պատրիարքը
Դրան դիմելով, անկէ արտօնութիւն
խնդրեց այդ կոնգակ եկեղեցիներին
մէջ կարգացունել տալու համար. ար-
տօնութիւն չտրուեցաւ եւ կոնգակը
մնաց այնպէս :

Այժմ Ամեն. իզմիրեան պատրիար-
քը յայտարարելով թէ այդ կոնգակի
ընթերցումը եկեղեցական ներքին մի-
խնդիր է որի համար հարկ չկայ Դրան
արտօնութիւնը խնդրելու, հրաման
հանեց որ կարգացուի եկեղեցիներին
մէջ. ուստի Դննդեան եւ Միւրտութեան
տօնի օրը Մայր. Եկեղեցիին մէջ ուր
ինք պատարագ մատոյց, վեհ. կաթո-
ղիկոսի օրհնութեան անդրանիկ կոն-
գակը կարգացունել տուաւ, ինչպէս
նաեւ Կ.պօլսի միւս եկեղեցիներին մէջ.
Կոնգակին ընթերցումը ամեն տեղ
հոգեւորական միութեան իւրեւրեւ
վառ ոգեւորութիւն տուաւ ժողովրդ-
դին :

Այս առթիւ Կ.պօլսէն մեր թըղ-
թակիցներէ մէկին մեզ գրած նամա-
կէն կը քաղենք հետեւեալը.

«Մայր. Եկեղեցին ուր ժողովրդի
ահագին բազմութիւն հաւաքուած էր,
այդ չափազանց բազմութեան ալէկո-
ծութեան եւ ժողովին մէջ յանկարծ
խորին լուսութիւն տիրեց երբ Ս. Պատ-
րիարքը յանձնարարեց ժողովրդին
ուշադրութեամբ լսել վեհ. Հայրապե-
տի կոնգակը որ պիտի կարգացուէր :
Ժողովուրդը լսել եւ ուշի ուշով մտիկ
ըրաւ կոնգակին եւ սրտաբուխ ամէնով
մը կը զգրգացունէր եկեղեցին երբ
կը կարգացուէր Կոնգակի այն մաս
ուր վեհ. Հայրիկ կը յանձնարարէր
եկեղեցականներին որ միութեան ժո-
ղովուրդը զի շատ եղաւ իրենց
կրօն տուտապանք. «Թողեալ լիցին
մեզը խրեանց» : Կոնգակին կարգա-

ցուելէն վերջը, Ամեն. Ս. Պատրիարքը
քարոզ խօսեցաւ, պատմեց Քրիստոսի
Ս. Ծնունդը, յորդորեց ժողովրդին
որ ամենայն բարեպաշտութեամբ կա-
տարէ այդ տօն, յորդորեց մտիկ տալ
Կոնգակի խրատներին եւ աղօթել պա-
տուականաց պատուականագոյն վրէ.
Հայրապետի արեւշատութեանն ու
գործերի յաջողութեանը համար :
Մայր. Եկեղեցի աշխարհիս խաղաղութիւն,
բանտարկեալներին ազատութիւն եւ
այլն : Ժողովուրդը ամէն կը կրկնէր :

— Ծնունդի խթման իրիկունը, ա-
հագին բազմութիւն կար Մայր. Եկե-
ղեցին : Պատրիարք Սրբազանը կա-
ռավարութեան յայտնած էր թէ ու-
տիկաններ զրկելու պէտք չկայ (մի
ժամանակէ ի վեր սովորութիւն դար-
ձած էր ուտիկաններով պաշարել
Մայր. Եկեղեցին երբ բազմութիւն կը
լեցուէր) եւ թէ ուտիկաններին ներկա-
յութիւնը կրնայ վտանգաւոր հետե-
ւանք ունենալ : Ուստի այս անգամ
ուտիկան չկար :

— Կ.պօլսէն յունուար 25ին կը
հեռագրեն. «Սուլթանը բացորոշ կեր-
պով դժգոհութիւն յայտնած է որ
Հայերի նորընտիր պատրիարքը իր եւ
իր ժողովրդի գանդատներէ մասին օ-
տար տէրութիւններէ ներկայացու-
ցիչներին հետ կը բանակցի : Ինչպէս
յայտնի է, Պատրիարքն այս շարժու-
մէջ Անգլիայի, Ֆրանսիայի եւ Ռուսիայի
գեապաններէ պաշտօնական այցելու-
թիւններն ընդունեց որոնց հետ եր-
կարօրէն խօսակցեցաւ պատմուած կո-
տորածներէ մասին : Սուլթանի կող-
մէն Միւնիք պէշ զրկուեցաւ Հայերի
պատրիարքարանը որ Պատրիարքէն
բացատրութիւն պահանջէ իր այս
վարմունքի համար, միանգամայն ա-
ռաջարկելով որ գեապաններին իր
յայտնած գանդատներէ տեղեկագիրը
հաղորդէ Սուլթանին :»

— «Քիօքքը»ի գործակալութիւնը վրէն-
ցաւն հեռագրած է հետեւեալը.

Հայերի նորընտիր Պատրիարքը,
Ամեն. իզմիրեան Սրբազան, որ կայ-
սերական կառավարութեան հետ վա-
րուելու մասին իր ցոյց տուած ան-
կախ նկարագրովը շատ ուշադրու-
թիւն գրաւած է արդէն, այժմ մի
գրութիւն զրկելով զատական նախա-
րարին, կը յայտարարէ թէ մտադիր
է մի յատուկ պատուիրակ զրկել Սա-
սուն, այդ գաւառի վերջին գէպերը
քննելու պաշտօնով : Սոյն նամակի մէջ
Պատրիարքը գրած է նախարարին.
«Երբ ստանձնեցի պաշտօնս, տեսայ
որ ընդհանուր կացութեան մասին
բազմութիւ տեղեկագիրները դիզուած
կը մնան : Հայերի ենթարկուած ներ-
կայ կացութեանը դէմ բողոքելու ի-
րաւունքս ինծի վերապահելով, առայ-
ժմ մտահոգութեանս առաջին առար-
կայն կը լինի Սասունի ահաւոր խըն-
դիրը որ հայ ժողովրդին մէջ մի անըն-
կրագրելի յուզում գոյացուցած է :
Նկատելով թէ երեք տարիէ ի վեր
բանտը կը մնայ Մուշի Առաջնորդը,
ինչպէս բանտարկուած են ուրիշ ա-
ռաջնորդներ ալ, եւ թէ ներկայ հան-
գամանքներին մէջ անկարելի է ուրիշ
եկեղեցականներ զրկել վտանգեալ

գաւառները, Սասունի խնդիրը պար-
զելու համար պարտականութիւն կը դ-
գամ իմ կողմէս մի մասնաւոր պա-
տուիրակ զրկելու այն կողմ :»

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՄԻՓԻՆԵՆԵՐ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Բրոքէսթը Միւնստ Զերազ յու-
նուար 22ի երեքշաբթի երեկոյն մի
ատենախօսութիւն արտասանեց Պա-
լոն Սոսայթիի (Balloon Society)
սրահին մէջ, Հայաստանի եւ Հայերի
մասին : Գիտնական ատենախօսը ուն-
կեցինք ինքին ցոյց տուաւ նաեւ, մոգա-
կան լապտերով խոշորցած, Հայաստա-
նի աւերակներէ եւ նշանաւոր հայ
անձնաւորութիւններէ պատկերներ :
Ատենախօսութիւնէն յետոյ, որ աղբու-
տպաւորութիւն ունեցաւ, մի որոշում
քուէարկուեցաւ որով Հայաստանի
խժդժութիւններին դէմ բողոք եւ բա-
րենորդութեան գործադրութեան
խնդիր պիտի ներկայացուի կառավա-
րութեան :

Ուրիշ ատենախօսութիւններ եւ
միթինկներ ալ կը պատրաստուին :

ՍԸՐ ՀԱՐԲՈՒՐԻ ՃԱՌԸ

Անգլիայի երեւոտական նախարար
Սըր Ռիլիքը Հարքուր մի ճառ խօ-
սելով Տէրպիլի մէջ, հաւաստեց թէ Եւ-
րոպայի խաղաղութիւնը երբեք այն-
չափ ապահովուած չէր որչափ այժմ :
Բաւ թէ անգլիական կառավարու-
թիւնը յաջողեցաւ մեծ պետութիւն-
ներէ շատին գործակցութիւնն ստա-
նալ Հայաստանի գործերին համար :
Կառավարութիւնն իր աշխատանք
չըրացուցած չպիտի լքանէ իր պաշտօն :

ՔՍԱՆ ԵՒ ԶՈՐՍ ՀԱՅԻ ՄԱՀԻ ԴԱՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Կ.պօլսէն կիմացունեն թէ վճա-
բեկ ատեանը հաստատեց Երզնկայի
եղեռնական դատարանէն 58 Հայի
դէմ տրուած վճիռները որոնցմէ 24ը
մահի դատապարտուած են :

Այս որոշում սաստիկ զրդու-
թիւն պատճառած է հայ ժողովրդին
մէջ :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՆ
ՍԱՍՈՒՆ ԵՐԹԱՆԻՆ ԱՐԳԻՆԻՆԻԼԸ

Լոնտոնի Թայմըզէն կը քաղենք
հետեւեալ խմբագրականը.

«Յաւ ի սիրտ կը ծանուցանենք
որ Սասունի դէպքը անկողմնակալու-
թեամբ քննելու պաշտօնով մեր խըր-
կած յատուկ թղթակցին Հայաստան
մտնելու թղթատուութիւնը չը կրցանք
ստանալ, մեր անդուլ եւ զօրեղ ջանքե-
րին հակառակ :

«Հարկաւ աչքերնիս առած էինք
այն ամեն տեսակ արդեւքներ որոնք
մեզի դէմ պիտի յարուցուէին Հայաս-
տանի թիւրք պաշտօնակալներէ կող-
մէն : Բայց մեծայայտ էինք որ տեղա-
կան իշխանութիւններէ կարճատես
հակառակութիւնը զսպելու չափ աչ-

խարհապարական կարողութիւն եւ լու-
սամտութիւն կը գտնուի բարձրագոյն
շրջանակներին մէջ : Հիմա այդ յոյսն
ալ ի դերեւ ելաւ :

«Թիւրք կառավարութիւնը տա-
կաւին կոյր մնալով չտեսներ կարեւո-
րութիւնն այն անկախ քննութեան,
որով միայն գոհացում կ'ստանայ Եւ-
րոպայի հանրային կարծիքը : Ով որ
տեղեկ է Կ.պօլսի գործերի ընթաց-
քին, գիտէ որ այս կերպ խնդիր մը
վերջնականապէս կ'որոշուի ուրիշ ոչ
ոքէ, այլ նոյն իսկ Սուլթանէն :

«Եւրոպացիներէ մտածողութեան
եղանակի մասին Նորին վեհափառու-
թեան ունեցած ծանօթութիւնը մեզի
յոյս կը տար թէ վերջապէս մի այն-
պիսի որոշում պիտի տայ որ իր անդ-
րած աշխարհի վիճակին աւելի համա-
ձայն եւ իր կայսրութեան շահերին ա-
ւելի նպաստաւոր լինէր : Իր կառա-
վարութեան նկատմամբ կատարելա-
պէս արդար վարուելու մասին մեր
փափագներէ անկեղծութիւնը ո'ւնէ
կերպով կասկածելի չէր : Ո'ւնէ կան-
խահաս մի դատապարտութեան ձայ-
նակից չեղանք, մինչեւ իսկ երբ յայտ-
նուած իրողութիւնները կասկած
տուող հանգամանք ալ ունեցան :
Ընդհակառակն, ամեն ճիշդ թափեցինք
գուցէ ոմանց կարծիքով պէտք ելա-
ծէն ալ աւելի խղճմտութեամբ, որ
դատաստանը եւ վճիռը յետագուի
մինչեւ որ անթերի եւ գոհացուցիչ
քննութիւն մը կատարուի : Թիւրք
կառավարութիւնն այս երկրի մէջ կամ
ընդհանրապէս Եւրոպայի մէջ արդէն
շատ բարեկամ չունի որ այսպէս ար-
համարհանքով կը վարուի նաեւ անոնց
հետ որոնք կը ցանկային իրեն լաւ
պատեհութիւններ ընծայելու : Պէտք
է մտաբերել որ անկախ քննութեան
թղթատուութեան մերժուելը շատ եւ շատ
կը պակսեցունէ Սասուն զրկուած
յանձնախմբի մասին ընդհանրութեան
վստահութիւնը : Քանի որ Սուլթանն
իր իշխանութիւն կը գործածէ անկախ
քննութիւնները ի դերեւ հանելու,
չենք կրնար չը կասկածել որ նոյն
իսկ յանձնախմբը եւ անոր ընկերա-
ցող հիւպատոսները այնչափ միայն
տեսնելու եւ լսելու պիտի թղթատուին
որչափ որ յարմար երեւի տեղական
իշխանութիւններին : Այս կերպով,
ճշմարտութիւնն իմանալու համար մեր
կատարած ջանքերը դէմ թիւրք կա-
ռավարութեան քողարկելի ընթացքը՝
պէտք է որ յանձնախմբին արդիւնքը
իրական նշանակութիւն եւ կարեւորու-
թեան զօրկ թողու :»

— Թիւրք կառավարութիւնը կը
հերքէ այն լուր որ Թայմըզը տուած
էր, թէ օտար լրագրիւններ թղթա-
կիցներին արգելուած է Հայաստան
երթալ. կրտէ թէ ինք պարզապէս
մերժած է անոնց ուղեկիցներ տալ,
փափաքելով որ Սասունի քննիչ մի-
ջազային յանձնաժողովը կարենայ
իր աշխատութիւններ յառաջ տանիլ,
առանց դրսէն աղղեցութեան ենթար-
կուելու :

Այդ հերքման պիտի դէմ կը գրէ
«Թայմըզը» թէ «մեր մասնաւոր թղթա-
կից Հալէպի մէջ ձեռքադրուեցաւ

ն և լու...
հարադրյն
դ յոյսն
ը տա...
արեւո...
թեան,
այ Եւ...
Ով որ
նթաց...
ընդ մը
ուրիշ ոչ
թեան
միտու...
մեղի
մի այն...
իր ազ...
համա...
րին ա...
կառա...
արեւա...
ն մեր
ո'նեւ
է կան...
ն ձայ...
յայտ...
ասակա...
նցան :
իւնք
ք եւա...
մը, որ
սպուռ...
ցուցիչ
թիւրք
նջ կամ
արդէն
էս ար...
անոնց
ն լու...
Պէտք
թեան
ն շատ
կուած
թեան
թեան
անկախ
նելու,
նոյն
կերա...
միայն
որուն
զական
ը մեր
ք կա...
ցքը՝
իւնքը
որու...
ը կը
ուած
թա...
ստան
ապէս
տալ,
մի...
րենայ
անիլ,
թար...

վալինէն երբ կուգէր անկէ Սասուն եր...
թալ : վալին փաշան իմացուց Կ.պօլիս :
Կեղերնական իշխանութիւնները ար...
գեւըին դէմ մի քանի անգամ յար...
գանքով բողոքեցին յետոյ, վերջնա...
պէս իմաց տրուեցաւ մեզ թէ այդ ու...
րոյում անդառնալի է : »

Գալով Դրան այն յայտարարու...
թեան թէ ինք պարզապէս մերժեր է
միայն պահապան ոստիկաններ ուղե...
կից տալ անդիակաւ լրագրիւններ
թղթակիցներին, թայնը կը պա...
տասխանէ թէ ամենէն աւելի իր թղթ...
թակից ինքն ուրախ կը լինէր եթէ
բողոքովն ազատ մնար ուղեկից զապ...
տիկները իրեն վրայ տարած հսկողու...
թեանէն, ինչ որ բռնի կերպով տրուե...
ցաւ իրեն Ալեքսանտրէթէն (Պէլէն
Խաքէլէսի) հալէպ գնացած միջոցին,
թէ եւ ինք բնաւ զապտիցէ ուղած չէր
կառավարութեանէ :

— «Աժանա Հաւաս» Լոնտոնէն հե...
ռագրած է հետեւեալը. «Անդլիացի
երկու խմբագիրներ արտաքին գոր...
ծերի նախարար Լորտ Քլեմընթի
դիմելով անցած թուղթ առած էին Կ...
պօլիս երթալու համար ուր հայկական
խմբիւն վրայ տեղեկութիւններ պիտի
հաւաքէին : Իրենց անցած թուղթեր
ներկայացուցին Լոնտոնի օսմանեան
գեւապանին որ ձեռք քաշէ (visa) ա...
նոնց վրայ. դեպքանը զրկեց զանոնք
ընդհանուր հիւպատոսին որ մերժեց
կնքել իրենց անցած թուղթեր : Այդ
մերժում հաղորդուեցաւ Լորտ Քլեմ...
պլըրին :

ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Կարինէն մեզ կը հաղորդեն թէ
Կարինի հիւպատոսարաններ թարգ...
մաններն որոնք Հայ են, թիւրք կա...
ռավարութիւնը չէ թողաւոր եւրո...
պացի պատուիրակներին հետ Սասուն
երթալուն : Այսպէս ռուսական հիւ...
պատոսարանի Ա թարգման Տ. Հազա...
րապետեանց որ Տ. Բրէժժեւալքիին
պիտի ուղեկցեր, արգելուելով մնացեր
է Կարին. նոյնպէս անգլիական հիւպա...
տոսարանի թարգման Եուսուֆ Էֆէն...
տին և ֆրանսական հիւպատոսարանի
թարգման Տիար Յովհաննէս Սրա...
պեան որոնք կաթողիկէ Հայեր են, ի...
րենց տէրութեան զրկած պատուի...
րակներն հետ իրեն թարգման ճան...
քայ ելնել արգելուել են : Տեղական
կառավարութիւնը իր հաւանած մար...
գեր իրեն թարգման ներկայացու...
ցեր է անոնց :

— Սոփիան կը հեռագրեն «Բո...
լիթիէ Գորէթօստէնց» լրագրին թէ
Սոփիայի անգլիական գեր-հիւպատոսը
որ երբեմն հիւպատոսական գործա...
կատար եղած է Կարինի մէջ, Հայաս...
տան կանչուել է քննիչ յանձնաժողո...
վի աշխատութիւններին մասնակցելու
համար :

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՆՈՒՄ 8/20ԻՆ ՎԱՍՆԱՍԻ ՄԷՋ
ԿԱԶՄՈՒՄ ԶԱՅԱԿԱՆ ՄԻԹՆԿԻՆ

Վառնաի հայ հասարակութիւնը
և մօտ ժամանակ Հայաստանէ դադ...

թած Հայեր, թուով իբր 2500 ան...
ձինք, հաւաքուելով այսօր, 8/20 յու...
նուար 1895, քաղաքիս եկեղեցւոյն
շրջափակին մէջ, ընդ նախագահու...
թեամբ Արթ. Տէր Յովհան Մանդա...
կունի հօր մասնաւոր միթիւն մը կադ...
մեցին, որոյ նիւթն էր եւրոպական
լրագրաց մէջ հրատարակուած այս
լուրը թէ

Բ. Դուռը Եւրոպայի և Ամերիկայի
Միացեալ Նահանգաց Տէրութեանց
կողմէն ի պատասխանատուութիւն
հրաւիրուելով այն կոտորածոց մա...
սին զորս վերջերս Սասունի Հայոց վը...
րայ գործեցին թուրք կանոնաւոր
բանակը և պաշտպանները ընդ
հրամանատարութեամբ Չէքի բա...
շին, դիմեր է դարձեալ այն փա...
խուստի հնարքին, որ իրեն համար
այնքան յաջող արդիւնք ունեցած է
ցարդ պանազան պարագայից մէջ, այն
է՝ կոտորածին տեղը զրկել քննիչ
յանձնաժողով մ'իւրաց ստուգութիւ...
նը հաստատելու համար.

Այս յանձնաժողովը պիտի բաղկա...
նայ միմիայն թուրք մահմետական
պաշտօնեաներէ. սակայն Բ. Դուռը
հրաւիրեր է Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Ֆրան...
սիի և Ամերիկայի Միացեալ Նահան...
գաց կառավարութիւններն իրենց
կողմէ ալ մէյմէկ պատուիրակ յաւե...
լու յանձնաժողովոյն, միայն թէ այդ
պատուիրակաց պաշտօնը պիտի լինի
լոկ քննութեան ձեւակերպութեանց
կանոնաւորութեանը հսկել և առ ա...
ռաւելն սոքա իրաւունք պիտի ունե...
նան, երբ հարկ դատեն, վկաներուն մէկ
քանի հարցումներ ուղղելու...

Արդ նկատելով որ ընդհանրապէս
ցարդ Հայաստան զրկուած է նոյն իսկ
խառն տարրերէ բաղկացեալ յանձնա...
ժողովներն ուրիշ արդիւնք մը ունե...
ցած չեն, բայց եթէ լաւ եւս քողար...
կել գործուած չարագործութիւններն
և թէ մանաւանդ լոկ թուրք մահմե...
տական պաշտօնեաներէ բաղկացեալ
այս յանձնաժողովն նոյն իսկ պարզա...
պէս համարաշխուտեան ոգով չ'պիտի
ուղէ մերկապարանոց ընել նոյնպէս
թուրք մահմետական պաշտօնէից
գործած ոճիրները.

Նկատելով որ այս անգամ ալ Տէ...
րութեանց պատուիրակներն միայն
ներկայ պիտի լինին երկար ժամանա...
կէ ի վեր պատրաստուած կեղծ տե...
սարանի մը, քանի որ կոտորածէն ի
վեր գերթէ հինգ ամիս անցած լինե...
լով տեղական իշխանութիւնք բաւա...
կան ժամանակ ունեցան կոտորածի
հետքերը անհետացնելու և հեռացնե...
լու այն անհատներ որոնցմէ կառա...
վարութիւնը կրնար կասկածիլ թէ կա...
րող են ճշմարտութիւնը երեսն հա...
նել, ինչպէս Դրան բերան եղող լրա...
գիրներ ծանուցին արդէն թէ Սասու...
նի կռիւներուն մէջ բռնուած բանտար...
կեալներն աքսորուել են կայսրու...
թեան ուրիշ հեռաւոր տեղերը.

Նկատելով որ միեւնոյն իշխանու...
թիւնք ընդհակառակն կապաքի կամ
սպանդարաց միջոցաւ պատրաստած
պիտի ըլլան վկաներ որոնք յանձնա...
ժողովին առջեւ կոչուելով ի ներկայու...
թեան Տէրութեանց պատուիրակաց

պիտի կրնան սոցա աշարժութիւնը
մոլորեցնել իրենց տուած վկայու...
թեանց ընտրութեան մասին և անկարե...
լի ընել ստուգութեան հաստատու...
թիւնը այնպիսի հակասութիւններով,
որք կանխաւ սերտուած և որոշուած
պիտի ըլլան վկաներուն և քննիչ պաշ...
տօնեաներուն միջեւ.

Նկատելով որ այնպիսի երկրի մէջ
ուր կառավարական սարսափը կը տի...
րէ և ուր ոճիրք չ'կը գործուին նոյն
իսկ կառավարութեան պաշտօնէից ձե...
ռամբ և հրամանաւ ինչպէս է Սասու...
նի կոտորածը զօրապետ Չէքի բաշաի
ձեռամբ, ցնորք մ'է կարծել թէ կա...
րելի պիտի ըլլայ քննութիւններով ե...
րեան հանել չարագործները, որք
կամ կառավարութեան պաշտօնեաներ
են կամ անոր վարձեալներն և որոց
յաջորդներն, ենթագրելով իսկ որ
յանցաւորները պատժուին, յետոյ
անմիջապէս և անգթօրէն քաւել պիտի
տան վկայից իրենց ազատախօսու...
թեան և անկեղծութեան ոճիրը, ինչ...
պէս պատահած է Մուսա պէյի դա...
տէն յետոյ և այլ պարագայից մէջ.

Նկատելով որ թուրք կառավարու...
թիւնը Չէքի բաշաի ի Սասուն գոր...
ծած չարաշուք շահատակութիւնն...
րէն անմիջապէս յետոյ հանդիսաւոր
արարողութեամբ անոր կուրծքը շը...
քանջաններով զարդարելով աշխարհի
ցոյց տուաւ թէ գործուած վայրա...
գութիւնք իր հաւանութիւնը ստացած
էին և թէ հետեւաբար յանցաւորնե...
րը երեսն հանելու ծառայող ունէ
քայլ կառավարութեան դիտումներուն
հակառակ իբր ըմբոստութիւն մը պի...
տի նկատուի և ըստ այնմ պիտի պատ...
ժուի.

Նկատելով որ այսպիսի հանգամա...
նաց մէջ քննիչ յանձնաժողով մը եղե...
րական հեգնութիւն մ'է և թէ Տէ...
րութեանց Պատ. պատուիրակները
իրենց պաշտօնին բերմամբ իսկ քըն...
նութեան ձեւերուն կանոնաւորու...
թեանը միայն հսկելով՝ պարզապէս
պիտի ծառայեն վաւերականութեան
գրոյմ մը տալու այն նենգամիտ կա...
տակերգութեան զոր Բ. Դուռը կը
խաղայ զօհերուն դահիճներուն դէմ՝
Եւրոպայի և Ամերիկայի քրիստոնեայ
ժողովրդոց զգացած աշխիւ զայրոյթը
հանգարտեցնելու համար.

Նկատելով վերջապէս որ Հայ ժո...
ղովրդեան տառապանքը բնաւ մէկ
քանի զինուորական կամ քաղաքային
մասնաւոր պաշտօնէից գործը չեն, որ
յանցաւորներուն պատժուելով կա...
րենան դադրել, այլ արգիւնք են ընդ...
հակառակն կանխամտածեալ բնաշնչ...
ման գրութեանը, ինչպէս տեսնուեցաւ
այն պաշտպանութեան զոր աւագա...
կապեալ Մուսա պէյի հռչակաւոր դա...
տին ժամանակ ստացաւ, ինչպէս տես...
նուեցաւ Կ.պօլիս Գերտպէյի քրուկա...
ռավարական շրջանակաց մէջ չնոր...
հաւած հիւրասիրութեանէն և այն պա...
տիւններէն զորս նոքա այն առթիւ
ստացան՝ կոչուելով Համիտիէ կայսե...
րական անուան ներքեւ կանոնաւոր
զօրագնդեր կազմելու, որ չէր կրնար
ուրիշ նպատակ ունենալ բայց եթէ
զերենք քաջալերել իրենց կեղծքում.

ները շարունակելու ընդդէմ Հայոց՝
հակառակ Պէպլինի դաշնագրի 61դ...
յօդուածին տրամադրութեանց որ
ընդհակառակն կը պահանջեն Հայերը
պաշտպանել վերոյիշեալ թափառաշըր...
ջիկ հրոսներուն դէմ, ինչպէս տես...
նուեցաւ վերջապէս Չէքի բաշաի շը...
նորհալ պատուանշանէն, այն Չէքի
բաշաին որոյ վայրագութիւնը այս
պահու Եւրոպայի և Ամերիկայի քրիս...
տոնայ ժողովրդոց աշխիւ սրտերը կը
լնու վսեմ զայրութիւ.

Միթիւնկը որոշեց

1. Չայն բարձրացնել և բողոքել
առ Տէրութիւնս Եւրոպայի և Ամերի...
կայի Միացեալ Նահանգաց ընդդէմ
Բ. Դրան այս եղեւնական նենգա...
մտութեան որ ծածկուած ըլլալով քըն...
նիչ յանձնաժողովի մը դիմակին
ներքեւ, նպատակունի մոլորեցնել այն
գլխաւոր ուշադրութիւնը զոր քրիս...
տոնեայ աշխարհն կը նուիրէ Հայաս...
տանի զօհերուն.

2. Աղաչել վերոյիշեալ Տէրութեանց
որ առանց ունէ ձեւակերպութեան
պահանջն հարկաւոր բարենորոգ...
մանց անյապաղ գործադրութիւնը,
որպէս նախատեսուած է Պէպլինի 61դ...
յօդուածին մէջ. որ միակ միջոցն է
Հայոց կեանքը, պատիւը և ստացուած...
քը ապահովելու Բ. Դրան մաքրակէ...
ւեան քաղաքականութեան դէմ.

3. Հայոց երախտագիտութիւնը
յայտնել Եւրոպայի և Ամերիկայի ազ...
նիւ ժողովրդոց որ հաճեցան իրենց
սուրբ ցասման բուն յայտարարու...
թեամբ նշաւակել թուրք կառավա...
րութեան խժգժութիւնքը ընդդէմ
Հայ ժողովրդեան և աղաչել միանգա...
մայն իրենց որ շարունակեն իրենց
ձայնը միացնել Հայոց ձայնին իրենց
կառավարութեանց քրով ոյժ տալու
համար Հայաստանի պահանջումնե...
րուն.

4. Միթիւնկի այս որոշումները
Նորին Կոյսերական Վեհափառու...
թեան Չարին կառավարութեան հա...
ղորդել Նորին Վեհափառութեան Հայ...
րիկ կաթողիկոսի միջոցաւ և Եւրոպայի
և Ամերիկայի Տէրութեանց ի ձեռն
«Արմենիա-Ղարմենի» լրագրի տնօրէն
Տիար Մինաս Չերաղի :

Միթիւնկի նախագահին յանձնա...
բարուած է վերոյիշեալ որոշումնե...
րուն գործադրութեան համար հար...
կաւոր միջոցները ձեռք առնել :

Նախագահ միթիւնկի
ՅՈՎՀԱՆ ՔԷ. ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ

**ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԽԱՉԱԿԱՐՈՅ**

Նիւ Եոքքի «Հայկական Խաչակիրք»
ընկերութենէ ստացած ենք հետեւեալը
հրատարակութեան համար :

Արմէնիայի 37դ թիւ կարգալէն
յետոյ, որոյ մէջ Ռ. և Պ.ի պատաս...
խանած էիք, լսեցինք քնաւ ուրիշ տե...
ղերէ նոյն հարցում թէ Ստոյգ է որ
«Հայկազն. Խաչակիրք» իրենց կողմէն
մի անձ առաքած են Եւրոպայի մէջ
գրամ հաւաքելու : Այս առթիւ.—
«Հայկազնեան Խաչակիրք» իւրեանց

ընդհանուր դիւանի գումարմամբ
խորհրդակցեցան և որոշեցին հրա-
տարակել Ձեր Արմենիա պատուական
թերթի միջոցաւ թէ «Հայկազնեան
խաչակիրք» ո՛չ նպատակ ունեցած
են և ո՛չ ունին և հետեւապէս ո՛չ ղըր-
կած են և ո՛չ պիտի ղըրկեն իրենց
կողմէ անձ մի Եւրոպայի մէջ դրամ
հաւաքելու :

«Հայկազնեան խաչակիրաց» կողմէն
եթէ կան քարոզողներ կամ առաջնոր-
դողներ, հաւատարմէ և իսկ դրամ հա-
ւաքելու համար ոչ ոքին ընդունելու
է և բացարձակապէս մերժելու է
զայդպիսիս իրերէ վատ կեղծաւորները:
Նիւ Եւրոպ, 13 յնւր. 1895

Դիւան «Հայկազնեան խաչակիրաց»

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԻՍԻԱ

Հեղինական դեսպանատան Ա թարգ-
ման Տ. Բրէջիօզի, պուլկարական դոր-
ժակատարութեան Ա. քարտուղարը, Պուլ-
կարի Պետրի Գեր. Էկզարքի փոխանորդն ու
Քալուքէ հետին, Ատորիների պատրիար-
քական փոխանորդը և Բողոքականների
ազգապետ Պոյաճեան Յակոբ էֆէնտին
Միւսուղի առաջին օր շնորհաւորութեան
եկած են Ամեն. Տ. Իզմիրեան Ա. Պատ-
րիարքին: Միւսուղի երկրորդ օրը Յոյ-
ների Պատրիարքական Տեղապահ Գեր.
Տ. Նաթանայէլ եկած է շնորհաւորու-
թեան և յետոյ Մայր. Նիկեդեցին իջնելով
աղօթած և բարեմաղթութիւններ արած
է երկու քոյր եկեղեցիների սերտ յարա-
բերութեանը համար:

Պարսկական իշխանական Միրզա Էսա-
ուուլլահ խան իւր Ա. թարգման Յովհան-
նէս խանի հետ և աւստրիական դեսպա-
նատան քարտուղար Տ. Ռոտտֆ Բոկաչէր
իր դեսպան Պարոն Ֆոն Բալիշէի կողմէն
շնորհաւորական այցելութիւն տուեր են
Ամեն. Իզմիրեան պատրիարքին: Իտա-
լական դեսպան Քաթալանի կոմսի կող-
մէն իւր առաջին թարգման Տ. Քանճիա
մէր պատրիարքարան եկեր է, բայց նոյն
միջոցին Ամեն. Իզմիրեան պատրիարքա-
րանէն բացակայ գտնուած լինելով, Տ.
Քանճիա իւր այցելոտան թողնելով մեկնե-
ր և հետեւեալ օր նորէն գալով այցելել է
Ա. Պատրիարքին:

Ամեն. Ա. Պատրիարքը յունուար
10/22ին փոխադարձ այցելութեան եր-
թալով տեսակցեր է պարսկական դես-
պան Միրզա Էսաուուլլահ խանին և Ամե-
րիկայի Միացեալ Նահանգների դեսպան
Տ. Ա. Թըրլըի հետ: Հետեւեալ օր փո-
խադարձ այցելութեան գնացեր է հելլե-
նական դեսպան Մալթոքօրտաթօ իշխա-
նին:

— Նորընտիր Քաղաքական Ժողովը
Ամեն. Ա. Պատրիարքի նախագահութեամբ
իւր առաջին նիստ կազմելով յունուար
11/23ին, իւր գլխաւ ընտրել է հետեւեալ
կերպով.

Տ. Սահակ Ղազարոսեան Ա. Ատեմապետ
Տ. Միհրան Յովակիմեան Բ »
Տ. Մկրտիչ Մանուկեան Ա. Ատեմաղայիր
Տ. Աւետիս Թընկերեան Բ »

— Նախորդ Քաղաքական Ժողովի
ճանօթ տոնեապետ Մաքսուտ Սիմոն
պէջը հանդիսաւոր կերպով թաղեցին
յունուար 11/23ին: Ժանտատենդէ (քի-
ձօ) բռնուելով մեռեր էր:

— Փոստը և Աւետաբեր լրագիրներին
որոնք տաղաքական տեսչութեան հրա-
մանով դադարած էին հրատարակուել,
նոյն շաբաթնակուելու թողլուութիւն
է դրել է:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Սուլթանը Մէհմետիէի Գ. կարգի
պատուանշան շնորհեւ է Սիւնաթօր
լրագրի տնօրէն Տ. Էտմոն Պարթը-
լէին:

ՅԱՐԱՆՈՒ

Վերջապէս կազմուեցաւ նոր նախա-
րարութիւնը: Նորընտիր Նախագահը որ
հանրապետական չափաւոր կուսակցու-
թեան կը պատկանի և իւր ըստութեան
յետոյ յայտարարեց թէ ա՛լ կը դադրի
մի կուսակցութեան պատկանելէ և իւր
նոր պաշտօնի բերմունքով կուսակցու-
թիւններին մէջ իրաւարար (arbitre) կը
հանդիսանայ, նկատելով որ վերջին նա-
խարարութիւնը (որի մէկ անդամն ալ
ինք էր) հրաժարեցուցնելու գործին մէջ
արմատականները մեծամասնութիւն դո-
յացուելէ յաջողեցան, այս անգամ արմա-
տականների ներկայացուցչին եղող Տ.
Լէոն Պուրժուարի յանձնեց մի նախա-
րարութիւն կազմելու պաշտօնը: Բայց
Տիար Պուրժուար չկրցաւ յաջողիլ և չա-
փաւոր հանրապետականներէն Տիար Ար-
պօ կազմեց նոր նախարարութիւնը որ
երկուշաբթի օր ներկայացաւ Նրեսիփոս-
նական Ժողովին: Նորընտիր Նախագահ
Տ. Ֆէլիքս Ֆօրի պատգամագիրը կարգա-
ցուելէ յետոյ, ծայրայեղ ձախակողմեան
երեսփոխաններէն Տ. Կոստէ ուղեւոր Նե-
ղը ձգել նոր նախարարութիւնը, պա-
հանջեց անկէ որ բացորոշ կերպով յայ-
տարարէ իւր գործունէութեան ծրագիր
որ փտան լինին թէ երկրին պահանջած
բարեփոխումները չպիտի յետաձգուին:
Նրեսիփոսնական Ժողովը 79ի դէմ 329
քուէով իւր վստահութիւն յայտնեց նոր
նախարարութեան:

Սիւնահետեւ դատական նախարար Տ.
Թարազեան ընդհանուր ներողութիւն առա-
ջարկեց մինչեւ նոյն օր քաղաքական
պատճառներով պատժի տակ գտնուող-
ների համար: Այդ առաջարկ գրէթէ
միաձայն ընդունուեցաւ Նրեսիփոսնա-
կան Ժողովէն:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Նախորդ թուով հրատարակեցինք
Քուշանի երկրաշարժը: Դեռ հազիւ 14
ամիս անցած է որ այդ քաղաք միեւնոյն
դժբաղդութիւնն ունեցած էր:

Այս նոր երկրաշարժի առաջին ցնցու-
մը եղած է յունուար 5/17ին, կէսօրի ա-
տեններ. 3 վայրկեան յետոյ քաղաքը ա-
ւերակների կոյտ դարձած էր: Կրտսի թէ
չառ մարդիկ մեռած կան, 600 հոգի
մզկիթին պատերին տակ մնացեր մեռեր
են և 600 հոգի ալ բաղնիքներին մէջ
խղուեր կամ մեռեր են փրատակների
տակ թաղուելով: Նրեք օր քաղաքին մէջ
ոչ ջուր կար, ոչ ուտելիք. հեռագրական
թելերը խզուած էին, չէր կարելի դրսէն
օգնութիւն խնդրել: Վերադարձները
որոնք շատերն անխնամ մնալու հա-
մար մեռան, սոսկալի տանջանքներ կրե-
ցին:

Ոչինչ կանգուն չէ մնացած: Ամիս
17էն ի վեր ամեն օր ցնցումներ կը լի-
նին. 22ին երկրաշարժ ժամ 6ին սաստիկ
մի շարժ եղաւ. այնուհետեւ, մէկ ժամ և
չորս ժամ միջոց տալով, երեք անգամ
նորէն ցնցումներ եղան: Բնակիչները
սարսափահար իրար վրայ կը կծկան,
բայց օդին մէջ առանց տպաստանի մնա-
ցած: Յուրաքանչեւ 5. Եթէ լինէր շիւն
օգնելու համար, Ասիական տէն առա-
ք ժիւղներ գնացին վերադարձներին օգ-
նութեան:

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմենիան
ալ կընդունի ճանուցումներ հրատարա-
կելու համար. անոնք որ պէտք կուեն-
ան Արմենիայի միջոցով մէկի դիմում ա-
նել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ
ենք ընդունել իրենց ճանուցումները ըստ,
լրագրական սովորութեան: Ծանուցում-
ների գրները նշանակուած են Արմենիայի
ճակատը, տառին վրայ հաշուելով. 1 եր-
կաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանդիւմ
և 1 բուրգրի համար 1 սանդիւմ, 3 ան-
գամ դրուելիք ճանուցումի գրին վրայ
%10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի ան-
գամներ դրուելիք ճանուցումի գրի վը-
րայ 0/0ի 30 զեղչ: Սակարկութիւն չըն-
դունուիր:

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ՍՐԲԱՋԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Տաճկական բռնութեան նահատակ
եղող խորհէն Նարայէյ-Լուսինեան Սըր-
բաջանի պատկերը ընտիր թղթի վը-
րայ տպուած կը ծախուի Արմենիայի
խմբագրատունը: Գինն է 65 սան-
թիմ, փոստի ծախքը խմբագրատու-
նէն վճարուելով:

ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓԱՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա-
կած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ
կը լինի Պարսկաստանի Հայերէն հա-
մար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ
նշանակուած գրներով:

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ (Սպառած):
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱՆՈՒԹԻՒՆ »

Գ. ՍԱՀԱՐԱՆ ԻՍԲԱՅԵԼԻ »

Դ. ԱԶՍՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԿԱՐՈՅ ԵՒ
ԿԵՆՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՊՏԱՄ-
ԱՊՏԵՏՈՅ (Սպառած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.— (Հայաս-
տանցիների պանդխտութեան տխուր
հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը
կը ներկայացունէ վիպական կերպով):
Գին (90 սանթիմ) 1 Ֆրանք 20 սանթիմ.

Զ. ԳԱՄԱՆ ԳԵՐԻՊՈՒՆ — ԺՈՂՈՎՐԻԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒՆ յետ այբուբենի աւարտե-
լու (Մեծանուն հայ բանաստեղծին
գիրքերը գրած ազատաշունչ ընտիր ո-
տանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետ-
րակով հրատարակուած են): 50 հատը
2 Ֆր. և 50 սանթիմ, հատը (5 սանթիմ)
10 սանթիմ:

Է. ԼԻՆԵԱՆ ՕՐԵՆԳԸ ՅԱԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ.
(Սպառած)

Ը. ԹԻԲԵՐԵԱՆԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԻԱ-
ՅԵՐԵՆ (Թիւրքիայի Հայերէն և իրենց
գրքերի ազգերի վրայ վիճակագրական
և ցեղագրական ամփոփ և հետա-
քրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պա-
րտաւիշէ: Թիւրքա-հայաստանի մէջ բը-
նակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչների
թուին բաղդատական մէկ ցուցակ
ալ կցուած է տետրակին վերջը): Գին
50 սանթիմ (35 սանթիմ):

Թ. «ԱՐՄԵՆԵԱՆԻ ՅՈՒՇԱՐԱՐ» (Արմենիայի
Ա. տարեգրքների թիւերը այժմ բոլորո-
յին սպառած և միեւնոյն ժամանակ
չաւանքի հետաքրքրութեան առարկայ

դարձած լինելով, այդ շրջանի էջ Մ
Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող
յոգուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփ-
ւած են Յաշարարի մէջ որ ութածալ
գիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ):
(1 Ֆրանք): 1 Ֆր. 40 սանթիմ

Ժ. ՎԼԵԺ (Պուլկարի մէջ Թիւրքերի
արած բարբարոսութիւններէն մի փոք-
րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց
կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի մի-
ջոցների դիմած են իրենց վրէժ լու-
ծելու համար): (15 սանթիմ), 20 սանթիմ.

ԺԱ. ԹՈՒՄԱՅ ԲՈՅԱՐԻՍ (Յունաստանի մէջ
Թիւրքերի արած բարբարոսութիւն-
ներէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկա-
յացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յոյներն
ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց
վրէժ լուծելու համար): (0,15սանթիմ)
20 սանթիմ:

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓԱՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓԱՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ԳՐԱՄ ՈՏԱՆԱՌՈՐՆԵՐԻՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայեր-
նասիրական ոտանաւորներէ մի քանին
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբ-
րեւ նմոյսներ զանազան քաղաքների
մէջ և զանազան տպաւորութիւնները
տակ իւրերեքեմ գրած ոտանաւորներին
որոնք ժամանակին հրատարակուած չի
լինելով կորսուած են այժմ: Այն մի
քանի ոտանաւորներ որոնք իրեր նմոյ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ,
ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պօլիս տը-
պագրուած ազգային երգարաններին
մէջ՝ որոց վերատին տպագրութիւնն
վաղուց արդէն արդիւնուած է, և Ասիա
և Արմենիա լրագիրներին մէջ: Նմոյսներ
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըր-
ւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներ
ինչ տպաւորութիւնների տակ ներշն-
չուելով գրուած են: Գին (10 սանթիմ)
15 սանթիմ:

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵՄԵՔԷՆ ԱԻՆՈՒԱՄ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ՊՐԵՑ ԱՊԼԱՐԱՐՈՒ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը
ներկայացունէ ընտանեկան տխուր
պատկերներէ մի ուր կը տեսնուի թէ
անբարոյական մի հայր իւր ապական-
ուած վարքաւորքով որչա՛փ չարիք-
ների պատճառ դարձած է և վերջ ի
վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով
սպաննուած և անհետացած է աշ-
խարհէ: Գին 1 Ֆրանք, (75 սանթիմ):

ՏԵՐԵՆ—ԻՄԲԱԳԻՐ

Մ. ՓԱՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Le Gérant: François CARRIÈRE

ՄԱՐՍԵՅԼ

Հայերէն տպարան Մ. Փարթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi,
Allées de Méilhan, 44.)